

Convenant Arbeidsomstandigheden kinderopvang

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, drs. J.F.

Hoogervorst, en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, M. Vliegthart, beiden handelend als bestuursorgaan, en

1. VOG, Ondernemersorganisatie voor welzijn, hulpverlening en opvang
2. ABVAKABO FNV, vakbond aangesloten bij de FNV
3. CFO, CNV-bond voor Overheid, Zorgsector en Verzelfstandigde Overheidsinstellingen,

hierna te noemen: de organisaties;

verder te noemen: partijen;

Overwegende dat:

– de Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 1999, 184) in artikel 3 algemene bepalingen bevat omtrent de zorg van de werkgever voor de arbeidsomstandigheden;

– het Arbeidsomstandighedenbesluit (Stb. 1997, 60) in hoofdstuk 5 algemene doelbepalingen bevat met betrekking tot het handmatig hanteren van lasten met gevaar voor met name rugletsel voor werknemers;

– de werkgever op grond van deze wet onder meer verplicht is om rekening te houden met de persoonlijke eigenschappen van de werknemer, waaronder lichamelijke en geestelijke gesteldheid, in relatie tot de werkomstandigheden;

– de werkgever op grond van dit besluit onder meer verplicht is de arbeid zodanig te organiseren en de arbeidsplaats zodanig in te richten dat de fysieke belasting van de werknemer geen gevaren met zich kan brengen voor de veiligheid en de gezondheid van die werknemer;

– de werkgevers in de kinderopvang op grond van artikel 4 van de Arbeidsomstandighedenwet verplicht zijn een risico-inventarisatie en -evaluatie op te stellen en dat zij met ingang van 1 januari 1998 verplicht zijn zich te laten ondersteunen door een gecertificeerde arbodienst;

– op basis van de thans beschikbare kennis van de arbeidsbelasting van de werknemers in de kinderopvang bekend is dat fysieke belastingsfacto-

ren een risico inhouden voor gezondheidsklachten;

– het streven erop gericht is de arbeidsomstandigheden van de werknemers op een zodanig niveau te brengen, dat de risico's van de fysieke belasting tot een minimum worden teruggebracht door:

- het zodanig laten inrichten van werkplekken dat ongunstige werkhoudingen worden voorkomen,
- het laten aanbrengen van voorzieningen in de werksituatie die de zwaarte en de frequentie van het tilen en bukken reduceren,
- het doen organiseren van voorlichting, onderricht en instructie voor werkgevers en werknemers;

– met deze maatregelen tevens kan worden bevorderd dat werknemers die ziek of arbeidsongeschikt zijn geworden ten gevolge van een te grote fysieke belasting, het werk kunnen hervatten;

– de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid belang heeft bij de verbetering van de arbeidsomstandigheden in de sector vanwege zijn verantwoordelijkheid voor goede arbeidsomstandigheden en voor de beheersing van de kosten van de sociale zekerheid;

– de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport belang heeft bij de verbetering van de arbeidsomstandigheden in de sector vanwege haar verantwoordelijkheid voor de kinderopvang;

– het kabinet samen met de leden van de Stichting van de Arbeid, op 3 december 1998 een gemeenschappelijke verklaring heeft ondertekend, waarin zij convenanten als belangrijk instrument voor de preventie van ernstige arbeidsrisico's ondersteunen;

– de basis en verantwoording voor het afsluiten van deze convenanten is neergelegd in de nota

'Arboconvenanten nieuwe stijl: beleidsstrategie voor de komende vier jaar (1999-2002)';

– de werkgevers- en werknemersorganisaties, de Arbeidsvoorzieningsorganisatie en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op 10 maart 1999

het Convenant Arbeidsmarkt Welzijn en Jeugdhulpverlening hebben gesloten, waarin de verbetering van de arbeidsomstandigheden en het voorkomen van ziekteverzuim en invalidering een van de speerpunten is;

tevens in aanmerking nemend dat:

– de organisaties en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 11 december 1997 een eerste Brancheovereenkomst Kinderopvang hebben gesloten, waarin onder meer werd vastgelegd dat de organisaties zich verplichten gemeenschappelijk gedragen normen te ontwikkelen voor de inrichting van kinderdagverblijven, voor zover dit een relatie heeft met de frequentie van tilen en bukken en door de werknemers te hanteren werkmethode;

– de organisaties hebben voldaan aan deze verplichting door de normen die zij hebben ontwikkeld in het project 'Ergonomie in de Kinderopvang' op 25 januari 1999 schriftelijk aan de Arbeidsinspectie aan te bieden middels de publikatie 'Ergonomische normen en aanbevelingen voor de inrichting van kindercentra' van december 1998;

– de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deze normen beschouwt als een weergave van de stand van de kennis op het gebied van de ergonomie in de kinderopvang;

– de organisaties het standpunt innemen dat de normen een goed uitgangspunt zijn voor individuele werkgevers voor het realiseren van goede arbeidsomstandigheden,

Komen overeen:

Definitie

Artikel 1

1. Kinderdagverblijf¹: Een voorziening, ingericht ten behoeve van de opvang van kinderen in de leeftijd van 0–13 jaar, waar een of meer van de navolgende sub a, b, c en d omschreven vormen van kinderopvang plaatsvinden:

a. Hele dagopvang: opvang geduren-

de de dag van kinderen in de leeftijd van 0–4 jaar, welke opvang gedurende ten minste 5 dagen per week alsmede 7 aaneengesloten uren per dag plaatsvindt;

b. Halve dagopvang: opvang gedurende de dag van kinderen in de leeftijd van 0–4 jaar, welke opvang gedurende ten minste 5 dagen per week alsmede 4 aaneengesloten uren per dag plaatsvindt;

c. Buitenschoolse opvang: opvang van schoolgaande kinderen in de leeftijd van 4–13 jaar vóór, tussen en na de dagelijkse schooltijd, alsmede gedurende de vrije (mid)dagen en vakanties;

d. Naschoolse opvang: opvang van schoolgaande kinderen in de leeftijd van 4–13 jaar na de dagelijkse schooltijd, alsmede gedurende de vrije (mid)dagen en vakanties.

2. Peuterspeelzaal²: Een voorziening, primair gericht op het bieden van speel- en/of aanvullende ontwikkelingsmogelijkheden alsmede verzorging aan kinderen in de leeftijd van 2 jaar tot aan het moment waarop zij basisonderwijs kunnen volgen, gedurende minder dan 4 opeenvolgende uren per dag.

3. Normen: de normen en richtlijnen voor fysieke belasting, zoals vastgelegd in de brochure 'Ergonomie in de kinderopvang', uitgegeven door het AWO-fonds Zorg en Welzijn te Houten, juli 1999.

4. Begeleidingscommissie: een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van partijen, zoals bedoeld in artikel 7.

Normen, plan van aanpak

Artikel 2

1. De organisaties voeren een gericht beleid met betrekking tot fysieke belasting van werknemers. De organisaties bevorderen daartoe dat de kinderdagverblijven de normen in hun arbeidsomstandighedenbeleid hantieren.

2. De organisaties bevorderen dat de kinderdagverblijven binnen een jaar na aanvang van het convenant een plan van aanpak opstellen voor het invoeren van de normen.

Artikel 3

1. Partijen spreken de intentie uit om het convenant binnen een jaar na aanvang aan te vullen met afspraken

over fysieke belasting bij peuterspeelzalen.

2. Op instigatie van de organisaties zal vóór 1 april 2000 een onderzoek worden uitgevoerd naar de toepasbaarheid en zo nodig aanpassing van de normen voor peuterspeelzalen.

3. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zullen door partijen afspraken gemaakt worden over de implementatie en handhaving van de normen, voortgekomen uit het onderzoek als bedoeld in lid 2, in de peuterspeelzalen.

Voortgang

Artikel 4

1. Zo spoedig mogelijk na aanvang van het convenant wordt een onderzoek ingesteld (nulmeting) naar de actuele stand van zaken met betrekking tot de implementatie van de normen in de kinderdagverblijven. Op basis van de resultaten hiervan zullen door de begeleidingscommissie streefdoelen worden gesteld waarin voor elk convenantsjaar wordt vastgelegd welk percentage van de kinderdagverblijven aan het eind van dat jaar de normen zal hebben geïmplementeerd. Aan het einde van de convenantperiode zullen alle kinderdagverblijven de normen hebben geïmplementeerd.

2. Anderhalf jaar na de nulmeting en een half jaar voor het einde van de looptijd van het convenant zal een onafhankelijk onderzoeksbureau een monitoronderzoek instellen (tussentelling en eindmeting) naar de voortgang van de implementatie van de normen. De opzet en de resultaten van dit onderzoek zullen worden besproken in de begeleidingscommissie. Wanneer de voortgang van de implementatie aanmerkelijk achterblijft bij de op grond van lid 1 gestelde streefdoelen, zal de begeleidingscommissie zich beraden welke maatregelen noodzakelijk worden geacht om de voortgang in lijn te brengen met het streefdoel, en bevorderen dat deze maatregelen worden uitgevoerd.

Voorlichting en ondersteuning

Artikel 5

1. De organisaties zullen zich inspannen om de normen een brede bekendheid te geven. Zij zullen bevorderen dat de kinderdagverblijven voldoende

aandacht besteden aan de voorlichting en instructie van de werknemers.

2. De organisaties zullen bevorderen dat door de kinderdagverblijven terzake deskundige diensten worden betrokken bij de implementatie van de normen en bij de voorlichting en instructie van de werknemers. De organisaties zullen onder meer afspraken maken met de arbodiensten om te bereiken dat deze de kinderdagverblijven hiertoe actief benaderen.

3. De organisaties zullen tevens voorzieningen treffen om de kinderdagverblijven te ondersteunen bij het nemen van beslissingen over de aankoop van meubilair. Zij voeren onderling overleg over deze voorzieningen teneinde deze gezamenlijk uit te voeren of anderszins tenminste zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.

Toezicht

Artikel 6

1. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toetst de normen aan de Arbeidsomstandighedenwet en de daarop gebaseerde besluiten en regelingen. Voor zover bedoelde normen binnen deze wettelijke kaders vallen en ook overigens in overeenstemming zijn met de verantwoordelijkheid van het ministerie voor het toezicht op de naleving van de regelgeving, worden die normen vastgelegd in een beleidsregel. Over de beleidsregel wordt overleg gevoerd in de begeleidingscommissie. De beleidsregel, die als grondslag dient voor de handhaving van de regelgeving door de Arbeidsinspectie, wordt uiterlijk een half jaar na aanvang van het convenant vastgesteld en gepubliceerd in de Staatscourant en treedt in werking op een nader in de beleidsregel te bepalen datum.

2. Bij de vaststelling van de inwerkingtredingsdatum van de beleidsregel wordt uitgegaan van een gefaseerde invoering, met dien verstande dat de beleidsregel voor kinderdagverblijven die op het moment van de inwerkingtreding reeds in gebruik zijn, eerst van kracht is met ingang van 1 januari 2004.

3. Het in lid 1 en 2 bepaalde laat onverlet dat de Arbeidsinspectie in alle gevallen en volgens de daarvoor geldende procedurevoorschriften zal reageren op meldingen van klachten of ongevallen en zal optreden bij constatering van ernstige misstanden.

4. De Arbeidsinspectie zal regelmatig, in het kader van haar handhavingsbeleid, op basis van een steekproef, nagaan of de kinderdagverblijven die nog niet aan de normen voldoen, beschikken over een plan van aanpak, gebaseerd op de wettelijk verplichte risicoinventarisatie en -evaluatie, en gericht op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden, in het bijzonder het verminderen van de fysieke belasting.

Overleg en evaluatie

Artikel 7

1. Partijen stellen bij aanvang van het convenant een begeleidingscommissie in, met als taak het aansturen en begeleiden van de uitvoering van het convenant.
2. Elke partij wijst een lid en een plaatsvervangend lid aan van de begeleidingscommissie.
3. De begeleidingscommissie stelt een plan van aanpak op voor de uitvoering van het convenant en regelt daarin tevens het secretariaat van de commissie.
4. Gedurende de looptijd van het convenant vergadert de begeleidingscommissie tenminste tweemaal per jaar, en verder zo vaak als nodig wordt geacht.
5. Partijen zullen de uitvoering en werking van dit convenant in het laatste jaar van de looptijd evalueren. De begeleidingscommissie bepaalt de wijze waarop deze evaluatie zal worden uitgevoerd. De resultaten van de evaluatie worden neergelegd in een verslag.

Financiering

Artikel 8

1. Voor de uitvoering van activiteiten, genoemd in artikel 3 van de Subsidieregeling convenanten arbeidsomstandigheden (Stcrt 1999, 187), draagt de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij aan de kosten, met inachtneming van de in deze regeling vastgelegde voorwaarden en criteria.
2. Voor de uitvoering van de overige activiteiten dragen de organisaties verantwoordelijkheid. Voor de financiering van deze activiteiten kunnen de organisaties onder meer gebruik maken van beschikbare middelen voor de kinderopvang via het AWO-fonds.

Wijziging of voortijdige beëindiging

Artikel 9

1. Partijen zullen in overleg treden over de noodzaak van wijziging van dit convenant indien:
 - de verplichtingen uit dit convenant niet worden nagekomen;
 - er zich onvoorziene omstandigheden voordoen (waaronder in elk geval begrepen wijzigingen in wet- en regelgeving) die van dien aard zijn dat het convenant redelijkerwijs niet kan worden voortgezet;
 - door anderen dan partijen de wens te kennen wordt gegeven om tot dit convenant toe te treden;
2. Partijen zullen in overleg treden over aanvulling van dit convenant met afspraken over peuterspeelzalen wanneer het onderzoek als bedoeld in artikel 3 is afgerond.
3. Partijen zullen in overleg treden over aanvulling van dit convenant wanneer een ander onderwerp door een van de partijen voorgedragen wordt voor opname in het convenant.
4. Partijen komen in vergadering bijeen voor overleg als bedoeld in lid 1 binnen zes weken nadat een van de partijen de wens daartoe schriftelijk heeft kenbaar gemaakt. Indien het overleg niet binnen een termijn van vier weken tot overeenstemming heeft geleid, mag elke partij het convenant schriftelijk opzeggen. Dit convenant is niet in rechte afdwingbaar.
5. Partijen kunnen unaniem besluiten de termijn van vier weken, genoemd in lid 3, te verlengen, tot een maximum van twaalf weken.

Bekendmaking, inwerkingtreding en looptijd

Artikel 10

1. De tekst van dit convenant zal zo spoedig mogelijk na ondertekening in de Staatscourant worden gepubliceerd.
2. De afspraken, neergelegd in dit convenant, zullen zo spoedig mogelijk na ondertekening van het convenant door of namens de organisaties aan de kinderdagverblijven worden bekendgemaakt.

Artikel 11

1. Dit convenant treedt in werking op de eerstvolgende werkdag na ondertekening door alle partijen en eindigt op 1 januari 2004.
2. Op het moment waarop dit conve-

nant in werking treedt vervalt de Brancheovereenkomst Kinderopvang van 11 december 1997.

3. Partijen zullen uiterlijk een jaar voor het einde van de looptijd van dit convenant in overleg treden over een vervolg op dit convenant.

Den Haag, 20 december 1999.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

J.F. Hoogervorst.

De Staatssecretaris van

Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Vliegthart.

1. VOG:

H.B. Entzinger, voorzitter.

2. ABVAKABO:

E.L. Snoey, lid dagelijks bestuur.

3. CFO:

K. Kruithof, algemeen secretaris.

¹ Uit: CAO Welzijnswerk 1999.

² Uit: CAO Welzijnswerk 1999.

Addendum bij convenant arbeidsomstandigheden kinderopvang

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, drs. J.F.

Hoogervorst, en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, M. Vliegthart, beiden handelende als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden,

1. VOG, Ondernemersorganisatie voor welzijn, hulpverlening en opvang, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer H.B. Entzinger, voorzitter;
2. ABVAKABO FNV, vakbond aangesloten bij de FNV, rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw E.L. Snoey, lid van het dagelijks bestuur;
3. CFO, CNV-bond voor Overheid, Zorgsector en Verzelfstandigde Overheidsinstellingen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer C.J.C. Timmer, penningmeester, hierna te noemen: de organisaties;

Verder te noemen: partijen,

Overwegende dat:

- partijen op 20 december 1999 het Convenant Arbeidsomstandigheden Kinderopvang (hierna: het Convenant) hebben gesloten;
- partijen, blijkens artikel 3, leden 1 en 3, jo. artikel 9, lid 2, van het Convenant, de intentie hebben uitgesproken aanvullende afspraken te

maken over fysieke belasting bij peuterspeelzalen;

• naar aanleiding van het onderzoek naar fysieke belasting, bedoeld in artikel 3, lid 2, van het Convenant, tijdens de vergadering van de BBC van 27 september 2000 besloten is hiertoe over te gaan;

Komen overeen dat het Convenant wordt aangevuld met de navolgende afspraken:

Normen, Plan van Aanpak

Artikel 1

1. Voor peuterspeelzalen gelden de normen en richtlijnen voor Fysieke belasting, zoals vastgelegd in de brochure 'Ergonomie in de peuterspeelzalen', uitgegeven door de sectorfondsen Zorg en Welzijn in Utrecht, juni 2001.

2. Partijen verplichten zich uitvoering te geven aan het Plan van Aanpak, dat onlosmakelijk deel uitmaakt van dit Addendum.

Rol Arbeidsinspectie

Artikel 2

1. Peuterspeelzalen die vóór 1 juni 2001 in gebruik zijn genomen, dienen met ingang van 1 januari 2005 te voldoen aan de 'beleidsregel arbeidsomstandighedenwetgeving 5.2 -2 Fysieke belasting in kinderdagverblijven'.

Daartoe zal bedoelde thans bestaande beleidsregel (versie Besluit van 14 juli 2000, Directie

Arbeidsomstandigheden. Stcrt. 2000, nr. 5) worden aangepast.

2. Het in lid 1 bepaalde laat onverlet dat de Arbeidsinspectie in alle gevallen en volgens het daarvoor geldende handhavingsbeleid zal handhaven op de bestaande wettelijke normen en zal reageren op meldingen van klachten of ongevallen. Tevens zal de Arbeidsinspectie ten alle tijde optreden bij constatering van misstanden.

Toepasselijkheid Convenant

Artikel 3

Het bepaalde in het Convenant is van toepassing dan wel, voor zover toegeschreven op kinderdagverblijven, van overeenkomstige toepassing op peuterspeelzalen.

Inwerkingtreding en looptijd

Artikel 4

Dit addendum, dat onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van het Convenant, treedt in werking op 1 juli 2001 en eindigt op 1 januari 2004.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

J.F. Hoogervorst.

De Staatssecretaris van

Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

M. Vliegthart.

VOG, Ondernemersorganisatie voor welzijn, hulpverlening en opvang rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

H.B. Entzinger.

ABVAKABO, rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

E.L. Snoey.

CFO, rechtsgeldig vertegenwoordigd door:

C.J.C. Timmer

Plan van aanpak

Aanpassing van de ergonomie normen

De bestaande ergonomie-normen voor de kinderopvang moeten worden aangepast aan de situatie in peuterspeelzalen. De inhoudelijke basis voor de aanpassing vormt het onderzoek naar fysieke belasting in peuterspeelzalen dat in de loop van 2000 is uitgevoerd.

Monitoring

Het genoemde onderzoek geeft een goed beeld van de huidige stand van zaken met betrekking tot fysieke belasting in peuterspeelzalen. Dit onderzoek kan als nulmeting beschouwd worden in een monitoring-cyclus. Partijen hechten belang aan het meten van de effecten van de inspanningen, om zonodig het proces te kunnen bijsturen. Om die reden zal ook bij peuterspeelzalen een tussen- en eindmeting gehouden worden.

Wanneer de einddatum van het addendum gelijk valt met die van het convenant voor de kinderopvang, kunnen de onderzoeken voor deze sectoren geïntegreerd worden.

Wanneer integratie niet mogelijk is, moeten er voor peuterspeelzalen aparte onderzoeken georganiseerd worden.

Communicatie met het veld

1. Aankondigen dat peuterspeelzalen onder het convenant gaan vallen

– Brief naar instellingen en leden

– Berichten in tijdschriften voor kinderopvang

– Berichten in periodieken van de sociale partners

– Melding op reguliere bijeenkomsten van sociale partners met hun achterban

– Informeren van sleutelfiguren/organisaties (LPP, arbodiensten, ...)

– Brief naar Vereniging KindVakkundig (leveranciers)

2. Ondertekening addendum

– Verkoondingen in tijdschriften en periodieken

Voorlichting en implementatie

Afhankelijk van de noodzakelijke aanpassingen van de normen moet besloten worden of voor peuterspeelzalen speciale versies van de reeds ontwikkelde brochures moeten worden gemaakt. Een implementatieproject, zoals dat gaat lopen in de kinderopvang kan ook voor peuterspeelzalen opgezet worden.

Omdat peuterspeelzalen nog aan het begin van een professionaliseringsproces staan, zullen extra middelen nodig zijn voor voorlichting en het creëren van draagvlak

Stimuleringsregeling voor de aanschaf van meubilair

Een belangrijke voorwaarde voor het terugdringen van fysieke belasting is een verantwoorde inrichting van de werkplek. Sociale partners zullen zich inspannen om net zoals in de kinderopvang overheidsmiddelen beschikbaar te krijgen voor een stimuleringsregeling. Werkgevers kunnen dan onder voorwaarden een tegemoetkoming ontvangen voor de aanschaf van ergonomisch meubilair.

Aansluiten bij activiteiten voor de kinderopvang

Voor de uitvoering van het addendum voor peuterspeelzalen kan gedeeltelijk worden aangesloten bij de activiteiten die voor de kinderopvang gepland staan (deze moeten dan worden aangepast en uitgebreid):

– overleg met arbodiensten over de dienstverlening

– risico-inventarisatie en -evaluatie;

bezien of voor peuterspeelzalen een aparte module ontwikkeld moet worden

- instructie, bewustwording medewerkers
- initieel onderwijs (opname van het onderwerp ergonomie in de beroepsopleiding)
- stroomlijning regelgeving vanuit gemeenten, GGD-en, brandweer en convenant arbeidsomstandigheden
- website

Begroting

Addendum peuterspeelzalen 2001-2005 (bij een looptijd van 4 jaar)

Projectleiding/secretariaat	f 375.000,-
begeleidingscommissie	f 20.000,-
monitoring	f 150.000,-
RI&E	f 25.000,-
implementatie ergonomie normen	f 677.000,-
instructie/bewustwording medewerkers	f 677.000,-
voorlichting	f 676.000,-
uitvoeringskosten stimuleringsregeling	PM
Totaal	f 2.600.000,-
(waarvan 50% voor rekening van sociale partners en 50% voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)	

Begroting 2001

projectleiding/secretariaat	f 93.750,-
begeleidingscommissie	f 5.000,-
RI&E	f 25.000,-
implementatie ergonomie normen	f 169.000,-
instructie/bewustwording medewerkers	f 169.000,-
voorlichting	f 169.000,-
uitvoeringskosten stimuleringsregeling	PM
Totaal	f 630.750,-